

A konferencia programja

Péntek - október 17

12.00 - 15.00 - érkezés, ebéd, szállásfoglalás

15.30 - *Megnyitás, programismertetés*

Varga Gábor - EK elnökségi tag

Veres-Kovács Attila - EK elnökségi tag

Ádámosi Klára - a városi tanács tagja

Áhítat - **Nagy Albert** - ótordai református lelkész

-16.00-16.40 - *Erdélyi türelem - vallásszabadság*

Ósz Előd - egyházkerületi levéltáros, Kolozsvár

- moderátor - Veres-Kovács Attila elnökségi tag

- 16.40 - 17.00 - Szünet: örvendezés egymásnak

- 17.00 - 17.30 - *Torda az erdélyi kultúrában*

Dr. Keszeg Vilmos - néprajzkutató, Babes-

Bólyai Tudományegyetem tanára, Kolozsvár

- moderátor - Demény Péter elnökségi tag

- 17.30 - 18.00 - *Emlékezés a Tordai Csatára (70)*

Vincze Zoltán - történész, Kolozsvár

- moderátor - Kántor Lajos elnökségi tag

- 18.00 - 18.30 - Előadások megbeszélése

- moderátor Demeter József elnökségi tag

- 19.00 - 20.00 - Ünnepi vacsora az előadókkal

és a meghívott vendégekkel

- 20.30 - 21.30 - Az EK tisztújító közgyűlése

Pelle István Dávid Ferenc az 1568. évi országgyűlésen

Szombat - október 18

- 8.00 – 8.45 - Reggeli

- 9.00 - *Gyalogos városnézés*

- Idegenvezető: **Józan Erzsébet** -

a tordai Jósika Miklós Lyceum tanára

- Első állomás a *római katolikus templom*,

a Tordai Országgyűlés helyszíne -

- **Ft. György Ferenc** római katolikus lelkész

- Áhítat - **Dimény József** unitárius esperes

- Városnézés folytatása

- 13.00 - 14.00 - Ebéd

- 15.00 - 17.00 - Autóbuszos kirándulás

- a tordai sóbányaiba

- az újtordai református templomba

- házigazda **Vincze Csongor**

- 18.00 - Vacsora

- 19.30 - 20.45 - művészi előadás

Újtordai Református Egyház *Bethlen Gábor*
gyülekezeti házában nagytermében:

Maszek ballada - zenés-verses összeállítás

Laczkó Vass Róbert színművész

Szép András hegedűművész Kolozsvárról

Vasárnap - október 19

- 8.00 - 9.00 - Reggeli

- 10.00 - 11.00 - Istentisztelet az ótordai
református templomban

- Igét hirdet Veres-Kovács Attila lelképásztor

- Kántor Lajos - EPMSZ-EK konferenciájáról

- 12.00 - Ebéd, hazautazás

Torda

(románul *Turda*, németül *Thorenburg*, római neve Potaissa) város, municípium, Kolozsvártól 32 km-re délkeletre a Rákos-patak és az Aranyos folyó össze-folyásánál épült. Az egykori Torda vármegye, majd Torda-Aranyos vármegye székhelye volt. Neve az ősi magyar *Turda* magyar személynévből ered, az pedig a török *turdi* (= megmaradt) szóból. Helyén egykor a római Potaissa állott. Már a rómaiak is bányásztak itt sót. A Magyar Királyság megalakulásának elején Torda sóbányászata előtérbe került. Az első oklevél, amelyben említésre kerül az erdélyi só I. Géza király 1075-ből származó oklevele, ahol név szerint említik az erdélyi Turda [Torda] várához tartozó **sóvámot**, mely az Aranyos [Aranyos] folyó mellett van. Az oklevél érdekessége, hogy Torda város és az Aranyos folyó szavak is magyarul szerepelnek a latin nyelvű iratban. Később Torda lesz az összes **erdélyi sóbánya** adminisztratív, irányító központja, melyet **sókamarának**, később **sóhivatalnak** neveztek. Torda vára a 11. század elején már megvolt, és a mai Várfalva feletti magaslaton állott. Maradványai ma is láthatók. 1463-ban tartották itt az első országgyűlést, majd 1505-ös országgyűlésen itt újították meg a három nemzet unióját. 1542. december 20-án az itt tartott országgyűlés ismerte el János Zsigmondot erdélyi fejedelemnek. Az 1557-es országgyűlésen ismerték el a protestáns egyházakat, majd az 1568-as országgyűlésen hirdették ki – Európában elsőként – a vallásszabadságot. Újtorda gótikus református templomába menekültek a lakosok 160-ban Basta serege elől, de az a falakat ágyúkkal szétlőve lemészárolta őket. A város mellett verte meg a császári sereg Vitéz Mihály vajda seregét, az eseményre a csata helyén 1974-ben felállított monumentális Vitéz Mihály emlékmű és emlékpark hívja fel a figyelmet. 1614-ben Bethlen Gábor sóvágóknak adományozta az elnéptelenedett települést, ekkor kezdődött el újra a sókitermelés. 1665-ben Torda és Dés városokat a gyulafehérvári országgyűlés nemes városokká nyilvánította. A tordaiak sajátos jogállásukat 1711-ig őrizték meg sértetlenül, attól kezdve kiváltságukat rendre elveszítették. 1848-ban hivatalosan is megszűnt a nemes városok intézménye Erdélyben. 1714-ben Mikés Mihály gróf telepít be pálosokat.

1910-ben 13 455 lakosából 9674 magyar, 3389 román és 100 német volt. Magyar lakosságának nagy része a második bécsi döntés után Kolozsvárra költözött. 1944-ben véres csata (Tordai csata) zajlott le a magyar-német és szovjet-román seregek között, melyben a magyar-német csapatok egy hónapra megakadályozták a szovjetek előrenyomulását. 2002-ben 55 887 lakosából 47 442 román, 5618 magyar, 2703 cigány és 83 német volt.